

DE BA ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Soit II : 1a, Blaast de bazum!

Vrijdag 14 December 1900.

Hagg. I : 4, Is het voor ulieden wel de tijd/ dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woefje zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóórút worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN, KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Inzendingen Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Op 6 Dec. l.l. vierde de Theologische School haren Zes-en-veertigsten verjaardag.

Prof. P. Biesterveld hield aan den avond van dien dag eene rectorale oratie over „Het karakter der Catechese,” waarna ZHG. het rectoraat overdroeg aan Prof. M. Noordzij, die door de Curatoren tot Rector voor het Schooljaar 1900/1901 was benoemd.

De Heere heeft gedurende het laatste jaar bij vernieuwing groote weldaden aan de School en door haar aan de Kerken bewezen. In het verhaal van de fata onzer School, waarmede de aftredende Rector zijne oratie besloot, komt dit ook duidelijk uit.

Prof. M. Noordzij mocht den 19n Oct. l.l. zijn zilveren jubileum, als Hoogleraar der School, onder zeer vele blijken van hartelijke belangstelling vieren; terwijl Hoogleraren, Lectoren en Studenten ieder in het zijne mochten arbeiden met lust.

Zeventien propaedeutische, vijftien semi-candidaats- en tien candidaats-examens werden in dit jaar afgelegd. Ook is de liefde en de offervaardigheid onzer Kerken gebleken en zijn de inkomsten voor de School vermeerderd.

Zullen wij voor dit een en ander den Heere niet danken? In onze binnenkamer en in de samenkomsten der Gemeente? Dit laatste is misschien reeds gedaan op den vorigen rustdag, — of, wij zullen 't nog doen op den volgende rustdag? Wordt dan bij onzen ootmoedigen dank ook de ernstige bede gevoegd, dat de Heere verder zijnen onmisbaren zegen over de School gebiedt en over het aan haar verbonden Gymnasium; dat Hij Hoogleraren en Leeraren sterke naar lichaam en geest, en het onderwijs ten zegen doe strekken voor Studenten en Leerlingen en in en door hen voor Kerk en Maatschappij.

Er is echter meer nog te doen. Ook zonder een cpwekkend woord daartoe door de Curatoren der School, zullen zeker de Kerken, die gewoon waren eene feestcollecte (de z.g. 6 Dec. collecte) voor de School te houden, zulks ook ditmaal wel gedaan hebben.

Zoo niet; dan moge bovenstaande berinnering aan den jaardag der School en de Kerken, die deze goede gewoonte hadden, en de andere Kerken daartoe nog bewegen.

De 6 Dec. collecte bracht het laatste jaar ruim vier honderd gulden minder op dan het voorlaatste jaar. Deze achteruitgang laat zich verklaren uit de extra collecte, welke op dringende vermaning van de Generale Synode verleden jaar voor de School gehouden is. Dit jaar mag dus zeker weer een hooger bedrag worden verwacht?

Vooraf ook die Kerken, die of in 't geheel niet, of slechts éénmaal per jaar voor de School collecteeren, worden ernstig opgewekt om nog in deze maand eene inzameling voor haar te houden. Herinnerd zij daarbij, dat volgens „De Handelingen der Curatoren”, aan alle Kerkeraden gezonden, de vaste uitgaven de gevone inkomsten gedurende het laatste boekjaar nog overtroffen met circa zeven-en-veertig honderd gulden. Maar tevens zij daarbij herinnerd, dat de laatstgehoudene Generale Synode aan de kerken „een dringend en vriendelijk verzoek heeft gericht, om van nu voortaan, jaarlijks twee afzonderlijke collecten voor de Theol. School te houden”. En: „de Correspondenten” heeft opgewekt, „om hun arbeid voort te zetten en uit te breiden”. (Zie Acta der G. S. Art. 52, 7 a en b.)

Wordt door onze Kerken aan dit dringend en vriendelijk verzoek, en door de Correspondenten aan deze opwekking gehoor verleend, dan zal het evenwicht tusschen uitgaven en inkomsten gehandhaafd kunnen worden en zal onze ijverige Penningmeester eene onbezorgde toekomst tegemoet gaan.

De Heere zegene onze School, en zegene onze Kerken, om zijns grooten Naams wille.

L. NEIJENS, Scriba v/h Curatorium.

Amsterdam, December 1900.

THEOL. SCHOOL.

Den 6en December l.l., den 46en verjaardag der Theol. School, droeg Prof. Biesterveld het Rectoraat over aan zijn ambtgenoot Noordzij met eene rede over Het karakter der Catechese.

De aftredende Rector gaf daarin eerst een breed historisch overzicht, hoe het karakter der Catechese in de Christelijke Kerk was opgevat.

Daarna werd uiteengezet, hoe dit karakter naar onze belijdenis dient omschreven te worden als ambtelijk en met gezag bekleed onderricht, dat de Kerk aangaande hare leer aan hare gedoopte leden verstrekt, om hen heen te leiden naar het avondmaal en om daardoor haar eigen bestaan te verzekeren en haar leven tot rijkeren bloei in het belijden op te heffen.

In een derde en laatste deel schetste de Hoogleraar den invloed, dien dit karakter der Catechese hebben moest op hare stof en methode.

Aan het slot deelde de Rector onder anderen mede, dat het getal ingeschreven studenten in het afgelopen jaar 73 bedroeg en dat de inkomsten der Theol. School vermeerderd, maar toch nog niet voldoende waren, om in alle behoeften te voorzien.

Met de overdracht van het Rectoraat aan Prof. Noordzij en met eene zegenbede over de Theol. School besloot Prof. Biesterveld zijne rede, die door eene belangstellende schare met onverdeelde aandacht aangehoord en gevolgd werd.

Zij de Heere der Theol. School ook in het nieuwe jaar met zijne genade en gunst nabij, en doe Hij haar bloeien en groeien tot welzijn der Kerken en tot eere zijns Naams!

Dr. H. BAVINCK, Secret. van het College van Hoogleraren der Theol. School.

PLAATSELIJKE KERKEN.

HALLUM, 9 Dec. 1900. Met bijna alle stemmen is, uit een te voren gemaakt tweetal, alhier gekozen de Welc. heer D. S. O. Las te De Lier. De wensch en bede is, dat Z.E. met alle vrijmoedigheid deze roeping moge opvolgen.

Namens den Kerkeraad, W. BROUWERS, Scriba.

MARRUM, 9 Dec. 1900. Heden werd, onder leiding van Ds. Nijenhuis van Britsum, met eenjarige stemmen van kerkeraad en gemeente tot dienaar des Woords beroepen de Welc. heer G. Dockes, predikant der Geref. kerk te Hoemse.

Namens den Kerkeraad, T. BOUMA, Scriba.

BIERUM, 10 Dec. 1900. Voor de roeping der Geref. kerk alhier is bedankt door Ds. Dekker te Nieuw-Vennep.

Namens den Kerkeraad, P. DOORNBOOS, Scriba.

BRIELLE, 9 Dec. 1900. Heden werd onze beroepen Leenaar, de Welc. heer Ds. D. Smallegange, in ons midden bevestigd, met goedvinden van onzen geachten Consulnt Ds. W. Sieders van Vlaardingen, door den Welc. heer Ds. C. Stekete van Middelharnis, naar aanleiding van Ezech. 3: 17—19, terwijl Ds. D. Smallegange zich des avonds aan de gemeente verbond met Jac. 1: 21. Beide malen vulde een groote schare het kerkgebouw. Moge de Heere zijn arbeid in ons midden met zijn zegen kronen. Tevens brengen wij bij dezen onzen hartelijken dank aan onzen geachten Consulnt, benevens allen die tijdens de vacature de gemeente hebben gediend.

Alle stukken, die kerk betreffende, zijn voortaan te zenden aan 't adres van Ds. D. Smallegange.

Namens den Kerkeraad, H. HOORNWEG, Scriba.

ENUMATIL, 10 Dec. 1900. Wij zijn teleurgesteld. De door ons beroepen Herder en Leenaar, Ds. D. Steenhuis te Berlikum, heeft geen vrijmoedigheid kunnen vinden, om de roeping naar deze gemeente aan te nemen.

Namens den Kerkeraad, J. VAN TIL, Scriba.

NIJEUW-VENNEP, 10 Dec. 1900. Gisterenmorgen na den dienst des Woords maakte onze geachte Leenaar Ds. J. Dekker Hzn. de gemeente bekend, dat Z.E. voor de roeping van de kerk te Bierum heeft bedankt. De Heere drukke er het zegel zijner goedkeuring op.

Namens den Kerkeraad, P. VERKUIEL, Scriba.

STROOBOS, 10 Dec. 1900. Gisterenmorgen werd door een der Ouderlingen, namens onzen Leenaar Ds. Kramer, die afwezig was, aan de gemeente bekend gemaakt, dat Z.E. een roeping had ontvangen van de Geref. kerk te Beverwijk. Bij kerkeraad en gemeente openbaart zich bijzondere belangstelling, opdat onze geliefde Leenaar zal kunnen besluiten om bij ons te blijven.

Namens den Kerkeraad, J. KLINKERT, Scriba.

OLDEBOORN, 11 Dec. 1900. Zondag na de tweede godsdienst- oefening is alhier onder leiding van den W.E. heer Ds. A. Zomer, na vooraangaande kennis en toestemming van onzen geachten Consulnt, den W.E. heer Ds. A. van Andel, met overgroote meerderheid van stemmen gekozen tot Leenaar, de Eerw. heer H. N. Boukema, Theol. Candidaat. Dat de Koning der gemeente het hart van dezen zijnen dienstknecht neige en bewerke, om deze roepstem op te volgen, is de wensch van kerkeraad en gemeente.

Namens den Kerkeraad, J. E. HAASDIJK, Scriba.

SLIEDRECHT, 11 Dec. 1900. De kerkeraad der Ger. kerk alhier maakt met blijdschap en dank aan den Heere bekend, dat Ds. J. v. d. Berg voor het beroep naar Oude-Pekela heeft bedankt.

Namens den Kerkeraad, Ph. JUCH, l.c. Scriba.

STELLENHAM, 12 Dec. 1900. Tot blijdschap der geheele gemeente maakte haar geliefde Leenaar H. Volten aan het eind der Zondagvoormiddag-godsdienst-oefening bekend, dat Z.E. vrijmoedigheid had gevonden, voor de roeping naar Gronau's kerk te bedanken. De Heere alleen de eere!

Namens den Kerkeraad, M. KLINS, Scriba.

STAPHORST, 12 Dec. 1900. Zondag 9 Dec. was het voor onze kleine gemeente een blijde dag, daar onze geachte Leenaar Ds. Dwarshuis, eene roeping hebbende ontvangen van de gemeente te Hindeloopen, ons verblijde aan het begin der godsdienst-oefening met een: Ik blijf bij u. Moge dit besluit strekken tot heil en zegen voor onze kerk; welke zegen onzen Leenaar bij het einde van ons samenzijn ook biddende werd toegezonden uit Ps. 134: 3.

Namens den Kerkeraad, K. MIJNHEER, Scriba.

BRUSSEL, 30 Nov. 1900. De Kerkeraad der Gereformeerde kerk te Brussel verzoekt vriendelijk aan de Kerkeraden der Gereformeerde kerken in Nederland, om opgave van naam en zoo mogelijk adres van leden hunner kerk, zoowel doop- als belijdende leden, die naar Brussel vertrekken.

Namens den Kerkeraad, J. H. M. G. WOLF, Praeses, G. VAN DETH AZ., Scriba.

VOOR HARS CAMP.

EDE, 7 December 1900. De Kerkeraad van Ede rekent het als zijn plicht, die gevers er mede in kennis te stellen, hoe het met den arbeid te Harscamp staat, waartoe hunne gaven werden gevraagd door middel der circulaire, welke door den kerkeraad der gemeenten in ons vaderland werd toegezonden, en waarop wij van veel gemeenten geldelijken steun mochten ontvangen.

Het gezamenlijk bedrag der ontvangene gelden was f 1813,91, waarvoor wij de gemeenten onzen hartelijken dank brengen. Doch broeders, veel is er nog noodig. Een stuk grond werd aangekocht, en een doelmatig gebouw is op dien grond verzeen, hetwelk tegen Februari zijn voltooiing wacht. Dat de ingekomen gelden lang niet voldoende zijn om de kosten te dekken, begrijpt ieder. Daarom worden de kerken, die nog niets afzonderden, dringend verzocht, nog een steentje aan te dragen; terwijl de heer H. J. Bos te Barneveld, gaarne bereid is deze in ontvangst te nemen.

Om die reden was het Bestuur genoodzaakt een rentelooze geldleening aan te gaan in aandelen van f 100, welke alle nog niet geplaatst zijn. Mochten er nog broeders en zusters zijn, die deze zaak wenschen te steunen, genoemde heer Bos is bereid tot alle inlichtingen. Deze geldleening word afgelost bij jaarlijksche uitloting.

Tot oefenaar voor den tijd van één jaar werd aangesteld Br. Broederveld van Velzen, die door den kerkeraad gehoord was en in overleg met het Bestuur van het Militaire Tehuis tevens tot vader door dat Bestuur benoemd werd, en dat bereids annam.

Zoo zal dan D. V. de bazuin des Evangelies eerlang ook in het genabuude Harscamp worden gehoord, en wordt den heer Broederveld ruime zegen op dien arbeid zeker ook door u toegewenscht, die dit schrijven ontvangt. Dat ook eerlang onze jongelingen, die daar korter of langer tijd moeten vertoeven, in hem den man ontmoeten, die gave ontvangen heeft om jongelingen te leiden tot eer van Hem wien de eer toekomt, ook van dit gebrekvolle werk.

Hiermede de broeders en zusters op de hoogte gesteld zijnde van den arbeid te Harscamp, moge 's Heeren onmisbare zegen verder dezen arbeid bekronen.

Namens den Kerkeraad, C. VAN BEEK, Scriba.

ONTVANGSTEN.

Inwendige Zending in Drente.

Ontvangen in Nov. 1900: Van K. J. Kraan te 's Hage f 1, coll. te Leksmond f 3, van Jongedochtersver. „Maria” te Medemblik f 1,75, van Jongelingsver. „Pijlbondel” te Dwingeloof f 3, van Zondagsschool te Odoorn f 1,55.

Met blijdschap en dank aan de gevers ontvingen wij deze bijdragen, naar de uitgaven in Nov. waren vele; zoodat wij bij vernieuwing onzen arbeid de liefde en mededelzaamheid van allen, die belangstellen in de uitbreiding van het Godsrijk, aanbevelen.

Namens Deputaten, H. A. DIJKSTRA, Secr.-Penn.

Diever, Dec. 1900.

Kas tot ondersteuning voor behoeftige studenten voor den dienst des Woords in Zuid-Holland.

Ondergeteekende, quaestor van bovengenoemde Kas, bericht met dankbetuiging, dat voor het boekjaar 1900/1901 voor die

Kas bij hem zijn ingekomen de volgende collecten:

Table with 3 columns: Location, Amount, Total. Lists contributions from various locations like Vlaardingen B, Pernis, Kratingen, etc.

Alzo hebben nog maar 68 van de 136 kerken gecollecteerd. Dat is dus precies de helft. Al de andere, in die lijst niet genoemde kerken, bleven met hare collecte nog achter. Zij deze herinnering voldoende.

A. LOOIS, Penningmeester.

Pernis, 7 Dec. 1900.

Voor de Inw. Zending en Bijbelcolp. in N-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen: Collecte v. d. Geref. k. te Leksmond f 3,—, Contributiën uit 's Hertogenbosch - 16,—, Gilt v. d. Geref. k. te (spelle a/d IJ. - 1,50, Gilt v. d. Zendingsoom. der Geref. k. te Helder - 10,—, Jaarl. bijdrage v. d. Geref. kerk te Wolfartsdijk - 2,50, Gilt v. d. Jongelingsver. „Pijlbondel” te Dwingeloof - 2,—.

Ziende op de liefde en offervaardigheid van enkelen mag ik niet klagen. Wanneer ik echter bedenkt, dat het bovenstaande in 3 weken is ingekomen en dat elke week pl.m. f 80 noodig is, dan zie ik met schrik op het dreigend tekort. Onze verwachting is echter van den Heere, die de harten neigt. Mogen toch velen in den lande het gewicht van den arbeid der Inw. Zend. in N. Brab. en Limb. gevoelen. En onze kracht is hier nog zoo klein! Helpt ons dan in 's Heeren Naam, opdat we het werk hier kunnen nitbreiden en niet behoeven in te krimpen.

Namens Deputaten, J. C. C. VOIGT, Penningm.

Raamsdonk, 10 Dec 1900.

Voor de Theologische School.

Table with 2 columns: Location, Amount. Lists contributions from Reeuwijk, Sluipwijk, Moordrecht, etc.

Door Ds. J. Gideonse te Enschedé, Corr. Cl. Deventer, de contributiën uit Anelo, Corr. H. Stettenaar van D. Smallegange f 1, H. Stettenaar f 1,50, F. Iankamp f 1, J. Kampherbeek f 1, Wed. J. Gombert f 1,50, H. Kamp f 1, F. v. Stegeren f 1, Vrije f 1, D. Steltenaar f 1, F. v. d. Berg f 1, B. van Lente f 1, J. Rotteveen f 1, Wed. G. Hinzenveld f 1, Wed. G. Voerknecht f 1.

De contributiën uit Enschedé, van J. Gideonse f 2, E. Prinsen f 1, H. Kamp Jr. f 1,50, W. Assink f 1,50, B. Huierde f 1,50, G. Elhorst f 2,50, D. Lugt f 1, J. Lazonder f 1, H. J. Volkers f 1, J. H. Wennink f 0,50, G. J. ten Heuw f 0,50, E. Korf f 2, J. Menkes f 1,50, G. ten Brink f 2, K. Nieboer f 2, G. Ohmann f 2,50, D. Geerling f 1.

De contributiën uit Holten, Corr. G. J. Breukink, van K. Galenkamp f 1, G. J. Breukink f 0,50, H. Hollenberg f 0,50, H. Schuppert f 0,50, K. Veldhuis f 0,25, G. Veldhuis f 0,25, H. Veldhuis f 0,25, H. J. Jentink f 0,25, J. W. Jansen f 0,25, G. J. Jansen f 0,25, H. Landeweerd f 0,25, J. W. Stam f 0,25, J. Stam f 0,25.

De contributiën uit Nijverdal, Corr. Ds. J. Slager van Hs. Teessink f 1, E. Hietland f 1, H. Teessink f 2, A. Scheffer f 1,50, J. Konijnenbelt f 1, Mr. W. Wiesk f 1, J. Kromhof f 1, Ds. J. Slager f 1, G. Ros f 2.

De contributiën uit Vriezenveen, van G. Aman Jz. f 3. Deze uit Baakbergen, Corr. H. Hilhorst van de HH C. A. F. ten Hoopen f 6, A. J. P. ten Hoopen f 2,50.

De Penningmeester, Zwolle, 8 Dec. 1900, van de Theologische School, Potgietersingel 120. Dr. H. FRANSEN.

Voor de Zending o. Heid. en Moh.

Door A. Dekker, in 't kerkz. te Hazerswoude f 2,—, Door J. Smies, in de coll. te Axel B - 1,—, Van A. Gruijs te Zaandam, van zijn gebr. postz. verkoop - 2,—, Doesborgh, B. DE MOEN, Quaestor, 8 Dec. 1900.

14 dec
OUDERS
OF
GETUIGEN.

XIV.

In de voorafgaande artikelen is betoogd, dat het noemen van den vader alleen in de derde vraag van ons Doopsformulier volstrekt niet de bedoeling heeft, om de moeder opzettelijk van den doop van haar kind uit te sluiten.

Maar het spreekt vanzelf, dat daarmede de vraag nog niet beantwoord is, hoe het komt, dat de Gereformeerden in den eersten tijd bij den Kinderdoop alleen van den vader spreken en over de moeder een diep stilzwijgen bewaren.

Er is tot dusver wel aangewezen, dat de tegenwoordig door velen aangenomen verklaring van dit spraakgebruik niet deugt; maar er is nog niet gezegd, wat dan de ware en juiste verklaring is van dit onloochenbaar en opmerkelijk feit.

Gelijk men zich uit de voorafgaande artikelen herinneren zal, werd de doop in de Christelijke kerk op zeer verschillende tijden bediend. In de dagen des Nieuwen Testaments had hij dikwerf terstond na eene korte belijdenis des geloofs in het open veld en buiten de vergadering der geloovigen plaats. Later, toen een steeds grooter aantal van Heidenen tot het Christendom overging, werd hij na een proeftijd van soms drie jaren, en dikwerf vooral op hooge feestdagen bediend. Toen de Kinderdoop algemeen in gebruik kwam, werd deze op den achtsten, of den veertigsten of op een vroegeren of lateren dag na de geboorte bediend. Er heerschte te dien opzichte groote verscheidenheid.

Maar langzamerhand kwam in de kerk de gedachte op, dat de doop de deur des heils en de poort der zaligheid was. De doop werkte de wedergeboorte. En deze beschouwing had natuurlijk ten gevolge, dat de kinderen zoo spoedig mogelijk na de geboorte gedoopt moesten worden, en dat, als er geen geestelijke aanwezig was, de doop in geval van nood door een leek bediend mocht worden. Aan den doop hing de zaligheid. En verloren ging, wie ongedoopt stierf.

De gewoonte, om het kind zoo spoedig mogelijk na de geboorte te doopen, is opgekomen onder invloed van en hangt historisch samen met de Roomsche leer van de volstrekte noodzakelijkheid van het sacrament voor de zaligheid.

In de Middeleeuwen was het daarom gebruikelijk, dat een kind zoo spoedig mogelijk na de geboorte, liefst nog op denzelfden dag gedoopt werd. Dat gebruik bestond algemeen in de dagen der Reformatie. En de Hervormers zagen geen enkele reden, om dit gebruik af te schaffen. Zij lieten het bestaan. Zij verboden het. Zij wilden geen minachters van het sacrament heeten, en konden daarom ook niet bepalen, dat de doop bij de kinderen tot lateren tijd moest worden uitgesteld. Welk Gereformeerde zou zoo iets voor zijne rekening durven nemen? Te minder wilden onze vaders dan, wijl zij anders allicht den schijn op zich hadden geladen, dat zij min of meer met het gevoelen der Wederdoopers instemden.

En toch, dat was het geval geenszins. Kinderen van geloovigen waren van het eerste oogenblik van hunne geboorte af in het verbond der genade begrepen. Zij waren in dat verbond geboren, ja zij behoorden tot dat verbond reeds, voordat zij het levenslicht aanschouwden. En daarom hadden zij, als kinderen des verbonds, recht op den doop terstond bij hunne geboorte. Daarom zou men uitstellen, eene weldaad te ontvangen, waarop de Heere naar zijne belofte reeds terstond bij de geboorte het recht gegeven had?

Van deze gewoonte, van deze onderstelling gingen de Gereformeerden uit, als zij bij den doop der kinderen alleen van den vader spraken en erop aandrongen, dat de vader bij

den doop van zijn kind tegenwoordig zou zijn.

Tegen dit gevoelen van de Gereformeerden is weinig in te brengen. Zij hebben heel verstandig gedaan, met dit gebruik van vroegen doop te bestendigen, omdat zij anders allicht door de Roomschen van minachting van het sacrament waren beschuldigd.

Als de Gereformeerden in onzen tijd dan ook in dezen zelfden geest spraken en handelden, dan zouden zij zeker weinig tegenspraak te wachten hebben. Er bleef dan altijd nog een onderscheid, n.l. dat de Gereformeerden in de zestiende eeuw het gebruik van den vroegen doop allereerst aantreffen en hoegenaamd geen reden zagen, om dat gebruik te wijzigen en den doop opzettelijk eenige dagen of weken te verschuiven. Thans echter was het gewoonte geworden, om de kinderen enkele weken na de geboorte te laten doopen, wanneer de moeder hersteld was en bij den doop tegenwoordig kon zijn.

Handelend in den geest der vaders, had men zich dus de vraag moeten stellen: is deze langzamerhand opgekomen gewoonte zoo verkeerd, dat men haar beslist veroordeelen en tot het gebruik der vaders terugkeeren moet? En wie weet, wat dan het antwoord ware geweest.

Maar die vraag werd zelfs niet gesteld. Het feit werd geconstateerd, dat de Gereformeerden in vroeger tijd den doop aan de kinderen zeer spoedig na de geboorte hadden bediend, voordat de moeder hersteld was en erbij tegenwoordig kon zijn. Tegenwoordig was dat anders. En dus was de tegenwoordige gewoonte verkeerd. Ze getuigde van minachting van het sacrament; zij was eerst opgekomen na het Synodaal Genootschap van 1816; ze was eene groote zonde voor God. En daarom moest zij zoo spoedig mogelijk door het oude gebruik vervangen worden.

Ziedaar het groote onderscheid tusschen de reformatie der zestiende en die der negentiende eeuw. De eerste leefde uit een eigen beginsel en schiep nieuwe vormen, indien het noodig was; of ook liet zij het oude bestaan, als haar beginsel er niet door geschaad werd. Maar de tweede copieert; zij vertrouwt zichzelf niet en is alleen sterk, wanneer zij nabootst en op het gezag van de vaders zich beroepen kan.

Daarom is er plaats voor de vraag, of de Gereformeerden van vroeger tijd, indien zij in onze dagen geleefd en onze toestanden aanschouwd hadden, ook zoo reformeerd zouden zijn opgetreden, als sommigen nu hebben gedaan? Of met andere woorden: als de Gereformeerden van vroeger tijd waarschuwd tegen het uitstel en aandrongen op het spoedig laten bedienen van den doop, onderstelden zij dan dezelfde toestanden, als die wij heden ten dage kennen, of waren die in hun tijd gansch andere?

Daarop kan het antwoord nu geen oogenblik onzeker of twijfelachtig zijn. De wanorde en ongeregeldeheid in de praktijk van den doop kende hier te lande in de zestiende en ook in de zeventiende eeuw schier geen grenzen. Men kan er zich thans haast geen voorstelling van maken, hoe vreemd het met den doop der kinderen toeging.

Ten eerste waren er velen, die nog hingen aan de Roomsche religie en die in elk geval er nog op gesteld waren, dat hun kind na de geboorte zoo spoedig mogelijk gedoopt werd, opdat het, ingeval het eens sterven mocht, niet van de zaligheid verstoken zou zijn. Zij zochten dus de eerste de beste gelegenheid, om het gedoopt te krijgen. Als er geen Gereformeerde predikant was, dan namen zij tot een Roomschen geestelijke of een rondzwervenden monnik of een leek de toevlucht. Indien de vader hiervoor niet zorgde, dan deden het de getuigen.

Ten andere waren zeer velen met de Doopersche dwaling bevangen. Zij wilden van geen Kinderdoop weten, of maakten er in elk geval hoege-

naamd geen haast mede, om den doop aan hunne kinderen te laten bedienen.

En eindelijk was er ook eene groote groep van lichtzinnigen en onverschilligen, die aan de sacramenten weinig of geen waarde hechtten en daarom den doop gedachteloos van dag tot dag en van maand tot maand en zelfs van jaar tot jaar uitstelden.

Dat dit de toestand was, blijkt overtuigend uit de Handelingen der Kerkelijke vergaderingen.

BAVINCK.

**GEDOOPT,
DUS BEHOUDEN?**

In vollen ernst komt de vraag tot ons, of naar onze meening alle gedoopten wedergeboren zijn, en dus onfeilbaar eenmaal de eeuwige zaligheid beërven zullen.

Op zulk eene vraag dient duidelijk en ondubbelzinnig en met woorden, die voor geen tweeledig uitlegging vatbaar zijn, geantwoord te worden, dat zulk eene leer niet alleen door ons nooit is omhelsd, maar ook lijnrecht met de Schrift, met de Gereformeerde belijdenis en met de dagelijkse ervaring in strijd is.

Breed betoog is niet noodig. De H. Schrift leert klaar en onomwonden, dat niet de doop maar het geloof behoudt. Niet allen zijn Israël, die uit Israël zijn. Niet de kinderen des vleesches, maar de kinderen der belofte worden voor het zaad gerekend. Die is niet een Jood, die het in het openbaar is, noch die is de besnijdenis, die het in het openbaar in het vleesch is; maar die is een Jood, die het in het verborgen is, en de besnijdenis des harten, in den geest, niet in de letter is de besnijdenis. Velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren. Er is altijd kaf onder het koren. Er zijn kwade visschen in het net. Er zijn kwade ranken aan den wijnstok. Er gaan uit de gemeente uit, die niet tot haar behoorden, die afvallig werden en de tegenwoordige wereld liefkregen.

De Nederlandsche Geloofsbelijdenis spreekt niet anders. Zij verklaart uitdrukkelijk, in art. 29, dat er hypocrieten zijn, welke in de kerk onder de goeden zijn vermengd, en intusschen van de kerk niet zijn, hoewel zij naar het lichaam in haar zijn.

En de dagelijkse ervaring leert — ook al onthoudt men zich van alle oordeel over het hart — dat er duizenden gedoopten zijn, bij wie elk kenteken van geestelijk leven ten eenenmale wordt gemist.

Om al deze redenen is het schier onbegrijpelijk, dat er in Gereformeerde kerken zulk eene vraag, als de bovengenoemde, is opkomen kan.

En toch schijnt het, alsof sommigen inderdaad van meening zijn, dat alle gedoopten wedergeboren en dus behouden zijn voor de eeuwigheid.

Eigenlijk zouden zij dan moeten gelooven, dat alle gedoopten, niet alleen in de Gereformeerde kerken maar ook daarbuiten in alle andere kerken, wier doop door de onze wordt erkend, eenmaal bij hun sterven ten hemel zullen ingaan.

Want indien men dit alleen gelooven wilde van hen, die in de Gereformeerde kerken gedoopt zijn, zou men daarmede deze kerken verheffen tot de alleen-zaligmakende, hetgeen zij niet zijn en niet willen wezen.

Zoo ver denkt men dan echter gewoonlijk niet door; men beperkt zijn gezichtskring tot de gedoopten in de Gereformeerde kerken en leert van hen, dat zij allen wedergeboren zijn en eenmaal zalig worden.

Zij komen er daarom tegen op, dat de dienaar des Woords ook maar een oogenblik in zijne prediking onderstelle, dat er onder de gedoopten ook onwedergeborenen kunnen zijn; dat hij ernstig aandringt op zelfonderzoek en zelfbeoefening; dat hij krachtig opwekke tot geloof en bekeering.

Liefst denken we hierbij aan onkunde en misverstand, aan eene verwarring van het feit, dat wij te erkennen hebben, en de *gedragstijl*, waarnaar de kerk hare leden heeft te behandelen.

Het is volkomen waar, dat de kerk niet over het hart oordeelen kan en mag. Zij mag alleen rekenen met belijdenis en wandel. En wie niet in leer en leven rust het geloof in tegenspraak komt, heeft zij naar het oordeel der liefde als een geloovige te beschouwen, tot het gebruik der sacramenten toe te laten en aan geen kerkelijke tucht te onderwerpen.

Maar al is er dus over de *gedragstijl* bij de kerkelijke handelingen geen verschil; daarnaast blijft op grond van Gods Woord en overeenkomstig onze Gereformeerde belijdenis het feit onaangetast staan, dat in de kerk onder de goeden de hypocrieten zijn vermengd, die van de kerk niet zijn, hoewel zij naar het lichaam in haar zijn.

Op dit punt moet er klaarheid zijn, en, naar blijkt, meerdere klaarheid komen. Wij moeten in dit opzicht elkander duidelijk verstaan. Alle dubbelzinnigheid

moet hierbij vermeden en alle misverstand uit den weg geruimd worden.

Er hangt voor het karakter der prediking, voor de toekomst van de Gereformeerde kerken, voor den wasdom van het geestelijk leven, voor de behoudenis van zondaren veel te veel van af.

Er is een richting — zoo schreef dezer dagen iemand — die me gevaarlijk voorkomt, wijl ze de vraag: hoe staat het met ons voor de eeuwigheid? allengs meer terzijde stelt. Welnu, als dat gevaar bestaat, dan moet het onder de oogen gezien en met ernst ertegen gewaarschuwd worden.

BAVINCK.

**AAN EEN JEUGDIGEN
AMBTGENOOT.**

AMSTERDAM.

Waarde Broeder,

Die neiging tot moraal, in de moderepreeken van den tegenwoordigen tijd sterk uitkomende, staat m.i. ook in verband met de heerschappij der wijsbegeerte, met name van het materialisme en Darwinisme, over het Christelijke dogma in het algemeen en het Calvinistische in het bijzonder.

Wat thans den toon aangeeft in het leven, is het stoffelijke; of eigenlijk alles wat behoort tot hetgeen is geschied, vóór de mensch sterft. Of er daarna nog iets is en wat dat is, daarover mag men een oogenblik nadenken, maar tot een conclusie leidt dit denken, in de toongevende kringen, niet.

De moderne moraal is, in den grond, gezondheidsleer. Niet alleen de zielsziekte, maar alle geestelijke verschijnselen acht men te wortelen in de stof. Dus ook den godsdienst. De regeerders en de opvoeders der volken moeten wel met den godsdienst, als verschijnsel, rekening houden. Het bestaat. En het heeft bestaan van de vroegste tijden af. Het met één slag te vernietigen gaat niet. Men zorge slechts, dat het zoo weinig mogelijk invloed uitoefene op het publieke leven, dat het de politiek, de wetenschap, het recht enz. niet beheersche, en dringe het terug naar het terrein van 't private leven.

Wat bevorderd moet worden, is eigenbelang, onder de leus van het *algemeen belang*. Deze opvatting is, waar men thans zijn oogen richt, in geheel de beschaafde wereld, overal dezelfde. En dat algemeen belang gaat of buiten den godsdienst om, of het stelt den eisch, alle private meeningen, alle overtuigingen te doen zwichten voor hetgeen als van algemeen belang beschouwd wordt.

De vraag wat zedelijk of onzedelijk is, wordt dan ook gaandeweg moeilijker te beantwoorden. De regel, de wet, die voor allen geldt, of wier geldigheid door allen erkend wordt, ontbreekt.

Nu blijft nog wel over de ingeschapen wet (Rom. 2: 14, 15), maar het blijkt, uit de geschiedenis van den dag, dat de regeerders der volken of zelfs deze wet niet meer voelen, of reeds in den toestand gekomen zijn, waarin de waarheid door ongerechtigheid wordt ondergehouden.

Voor de Zuid-Afrikaansche staatslieden is het waarschijnlijk gelukkig, dat zij een anderen blik op de politiek en de Mogendheden hebben dan ik. Een staatsmansoog ziet ook anders dan het oog van een kleinen burger. En voor een Engelsch geweten is het niet onzedelijk maar roem- en eervol, dat een leger van 300,000 soldaten bijna twintig duizend landbouwers kan doodden of wonden, en zich meester kan maken van hun land.

Voor eenige weken ontving ik uit Amerika een groote, geheel in goed Nederlandsch geschrevene courant: *de Grondwet*. De geheele inhoud was gewijd aan de presidentsverkiezing en aan het betoog om den fungeerenden president en niet diens tegenstander te kiezen. Heel de toestand der wereld werd er in besproken. Zelfs nog met een beetje sympathie voor de Boeren. Maar de conclusie was toch, dat de tegenwoordige Regeering moest gehandhaafd blijven, omdat dit het meest in 't *stoffelijk belang* was van de Ver. Staten.

Deze Hollandsche Amerikanen gelooven zeker, in het algemeen, nog aan de goddelijke zedenwet. Maar zij gelooven ook aan de macht van den dollar. En dus ...

Waarschijnlijk zal het gebed en de dankzegging, op den jaarlückschen, door de Overheid uitgeschreven, bid- en dankdag, er niet onder lijden.

En de politiek van Cafafas schijnt nog altijd de verstandigste geacht te worden; ik meen de bekende uitspraak: het is beter, dat één mensch sterve, dan dat het geheele volk verloren ga.

Noem het nu, zoo ge wilt, zwaarmoedigheid, maar mij is het onmogelijk te gelooven, dat de moderne zedepreeken veranderingen of verbeteringen in dezen stand van zaken en in het groot zullen teweegbrengen. Noch in Amerika, noch in Engeland of Duitschland ontbreekt het aan voortreffelijke zedenpreekers, soms met groote scherpsinnigheid en welsprekendheid toegerust. Maar de heersche zeden, zoowel in het burgerlijke als in het politieke, schijnen door

eene andere macht beheerscht te worden.

Er bestonden zeker gewichtige redenen van staat, en misschien ook redenen van persoonlijke aard, waarom Z. M. de Keizer van Duitschland *Rhodes* wel maar *Kruger* niet ontvangen kon.

Wat baten zedepreeken tegenover zulke redenen?

Toch acht ik het een zeer te waardeeren verschijnsel, dat het rechts- en waarheidsgevoel onder de volken, in onze dagen, zoo luide en krachtig spreekt tegenover de Regeeringen. De filosofieën veranderen met de mode; maar de mensch blijft. De mensch die *van nature* doet de dingen, die der wet zijn, betoonende, dat het werk der wet geschreven is in zijn hart.

Ik kan het dan ook zoo goed begrijpen, dat er onder de jongere ambtgenooten zijn, die, met kracht en toewijding, naar de moraal zich wenden. Niet met verwaarloozing van het dogma, maar juist op grond er van, die de Ethiek, en wetenschappelijk en practisch, in Gereformeerden zin willen beoefenen. Zij zien en voelen de nooden van den modernen tijd, en hun oog is niet gesloten voor het zakken van het peil des Christelijken levens, ook in de Gereformeerde kringen en bij de belijders der waarheid in het algemeen. Het ontgaat hun niet, dat van alle kanten en uit alle richtingen het trompetgeschal gehoord wordt, om op te roepen tot den heiligen krijg tegen allerlei heersche zonden, en ze stellen de vraag, of de Gereformeerden alleen stil moeten blijven zitten en, in zelfverdanheid over het hebben van des Heeren tempel, zoetelijk mogen indommelen, terwijl het woord des Heeren zoo luide ons toeroept: *Waakt! Waakt!*

Met deze gevoelens bezield, slaan die broeders het boek der *Vaderlandsche Kerkgeschiedenis* open, en daar lezen zij van het verval der Gereformeerde kerken, beginnende met het verval der zeden en de verslapping van de practijk der godzaligheid. Daar ontmoeten zij een reeks van eerbiedwaardige mannen, van *Amesius* af tot *Brakel* toe, die allen uit der kele geroepen hebben om den huize Jacobs zijn zonde te verkondigen, en de bazuin geblazen hebben te Sion, om Jeruzalems inwoners hun ongerechtigheid bekend te maken, en te verkondigen, dat de Heere een twist heeft met zijn volk, en dat Hij brullen zal als een leeuw, totdat zij zichzelf schuldigen kennen.

En in het midden van deze achtbare mannen zien ze de eerbiedwekkende figuur van *Gijbertus Voetius*, den denker en practicus, die de splinterigste filosofisch-dogmatische kwesties uitploos en ontwarde, tot het einde toe; den reus in het Gereformeerde kerkrecht; den heldhaftigen strijder tegen *Cartesius* en zijn school, en die, onder de bedrijven door, de teederste roerselen van het genadeleven beschreef, de fijnste conscientiegevallen behandelde, en daarbij nog den tijd vond om aan de huismoeders den raad te geven, op Vastenavond geen pannekoekjes voor de kinderen te bakken, wijl zulks te veel herinnerde aan de Paapsche superstitie.

Zij bevinden zich dus in goed gezelschap, de broeders die ook voor onzen tijd aandringen op een vroom leven, een leven van soberheid en zelfverloochening; aandringen op de realisering van het dogma in de practijk der godzaligheid. Ook zij onderschatten niet de gemeenschap der kerk. Ook zij willen heiliging van elk terrein des levens. Ook zij ondergingen den invloed van de sociale evolutie, meer wellicht dan nog tot hun bewustzijn doordrong. Ook zij beweren het ascetisme en alle ongezone mystiek te willen vermijden. Maar zij willen beginnen bij het begin, bij den persoon, die belijdt, die den naam des Heeren noemt, en dus geroepen is, afstand te doen van ongerechtigheid.

Zoo gaan zij eenigszins een anderen kant uit dan die het, in hunne prediking, bij het dogma laten, en alle ziel tot gehoorzaamheid aan het dogma oproepen.

Met het oog nu op deze dingen voorzie ik, in de toekomst, ook strijd in onze kerken.

Volgens *Ds. Wjers*, te Batavia, loopen we, in de eerste twintig eeuwen, geen gevaar om door leervrijheid ontrust te worden, maar zijn we nu reeds in het bezit van „krakeelvrijheid“.

Deze vrijheid heeft echter reeds in de dagen der Apostelen bestaan, en zelfs geen Generale Synode van „de Gereformeerde kerken in Nederland“ zal deze vrijheid kunnen bannen. De Synode van 1896 althans heeft het niet kunnen doen, en ik vrees, dat menig jeugdig ambtgenoot nog wel eens bij de puinhoopen van zijn idealisme zal moeten weenen.

Moge dan hun, en ook ons ouderen, het geloof en de hope vernienigvuldigd worden, die *Voetius*, in zijn tijd, deden zeggen: Het is een wolkje, het zal overdrijven!

Met broedergroete,

T.I.

W. H. GISPEN.

Politieke Beschouwingen.

Tegenover de hooggaande golven van sympathie onder de volkeren voor de zoover zijnde en immer voortstrijdende Burgers in Zuid-Afrika, blijven de Regeeringen kool als ijsmassa's, en men kan er zich, helaas, zeker van houden, dat er thans niets van arbitrage terecht komt. Zelfs in ons land meende men zich zo strikt aan het incognito van den President te moeten houden, dat President Kruger geen contra-visite van onze Koningin kon ontvangen, al ontving zij hem ook zeer hartelijk te haren paleizen en kon de President enkele dagen later met onzen Minister van Buitenlandse Zaken een half uur spreken aan diens departement. En al mag men ook bij dezen een zeer welwillende houding zonder aarzeling veronderstellen — zijn welbekende voorzichtigheid zal wel zorgen, dat men verre is van zich te branden of zelfs een krachtig diplomatiek verzoek tot andere Regeeringen te laten uitgaan. Daar is voorhanden geen hoop op arbitrage!

Men herinnere zich de vage belofte van Frankrijk; men hoore wat Maandag in den Duitschen Rijksdag is gezegd door den invloedrijken Rijkskanselier. De afgevaardigde Von Settler besprak de troonrede en de Buitenlandse Staatkunde. Hij sprak daarover zijn volkomen tevredenheid uit. „Maar één zaak raakt in deze dagen het hart van zeer veel Duitschers, ging hij voort: de houding tegen de Boeren. Het Deutsche volk ziet in den Zuid-Afrikaanschen oorlog een onrechtvaardigen aanval van een geweldige macht tegenover een kleine minderheid, die pal staat voor haar nationaliteit.

Maar aan den anderen kant is het de plicht der Deutsche Regeering en van het departement van Buitenlandse Zaken zich niet te laten leiden door de aanblijzen der sympathie, maar te vragen: Wat mag ik in dit geval doen zonder de belangen van het Deutsche volk te schaden?”

„De heer Van Limburg Stirum beurt het dat aan President Kruger niet de achting is bewezen, die hem toekomt, maar hij is overtuigd, dat de verklaring van den Rijkskanselier alle teleurstelling daarvan zal wegnemen.” „De Rijkskanselier Van Bilow verdedigde de houding van de Deutsche Regeering tegenover Pr sident Kruger. Frankrijk heeft Kruger wel veel ootmoedigheid gebracht, maar verder niet. De Regeeringsbelangen mogen niet opgeofferd worden aan persoonlijke sympathieën. Hij wil Duitsland niet in den toestand brengen uitgedrukt door Schiller in de dichtregelen: Doch ach, schon auf des Weges Mitte, Verliesen die Begleiter mich.

Kruger's komst naar Berlijn zou niets gebaat hebben, haast misleidend geweest zijn. Onthouding was beter bij alle sympathie. Engeland wil geen bemiddeling, en toch — ze moet van beide partijen uitgaan. Interventie zou het begin van een Europeesch conflict. Daaraan mag Duitsland niet mede doen.” Ten slotte sprak de kanselier zich uit over de verhouding tusschen Duitsland en Engeland en verzekerde: „Wij staan onafhankelijk tegenover Engeland. Wij zijn geen haarbreed meer op Engeland aangewezen, dan Engeland op ons. Het Deutsche belang brengt me in vrede en eendracht met Engeland te leven en daarom zullen wij dat doen. Wij haken voor geen ander de kastanje uit het vuur.”

„Maar Duitsland's belangen moeten ook onaangestaan blijven. Wij zullen er voor waken, dat de oorlog geen schadelijke gevolgen heeft voor de Deutsche bezittingen in Zuid-Afrika. Dat is ons recht en van dat recht doen wij geen tittel af!” En in Frankrijk antwoordt men reeds: „Dat de oorlog in Z. Afrika tot geen ander resultaat kan leiden dan tot datgene, wat mannen van gezond verstand, onvermijdelijk hebben geacht, zelfs vóór den aanvang der vijandelijkheden en tijdens den geheelen duur. Zelfs de meest optimistisch-gesinde zullen niet iets ernstigs hopen van Europa of van een ommekeer in de Britsche openbare meening, die de Britsche Regeering kan doen terugkomen op zoo formeel aankondigde besluiten.

Zij, die uit hoofde van hun gevoelens iets hadden kunnen beproeven, hebben niets gedaan en anderen hebben het voordeliger gevonden hun onthouding te doen koop. Geen wonder, dat in Engeland de brutale bende gerust is en voortgaat in Zuid-Afrika met verbranden en plunderen. Slechts was Chamberlain in 't parlement wat meer zoetsappig. Trouwens de verontwaardiging over de wijze van oorlogvoeren mag niet te hoog gaan; zóó zal van elders wel ingeblazen zijn. En zelfs de liberalen deden (een enkele uitzondering daargelaten) op de meest weerszinnig-werkende manier alsof de oorlog Christelijk wordt gevoerd. O geest van Gladstone ontwaak over uwe geestverwanten! Intusschen — de miljoenen om den oorlog voort te zetten verkreeg de Regeering reeds. Zij kan voortgaan met haar barbaarscheden. Toch wordt in Engeland eene opgave verspreid van de gevallen, waarin men alles verwoestten mag. Zij zijn:

1. Alle voortraderen, paarden, vee en andere levende haren zullen genomen worden van elken Boer, die den eed van onzijdigheid gebroken heeft of wiens zoon op commando is gegaan.
2. Het land moet ontbloot worden van alle levensmiddelen en voorraden, zoodat geen commando er van leven kan.
3. Van ontrouwe landbouwers of van hen, wier vaders of zonen in het veld zijn, moet het vee afgenomen worden zonder betaling of ontvangbewijs.
4. Al het vee af te nemen van hen, die na de wapenen neergelegd te hebben, op nieuw op commando gaan.
5. De binnengehaalde oogst, die gevonden wordt op de boeven van burgers, die op commando zijn, weg te nemen of te vernietigen.
6. Alle landbouwwerktuigen zullen weggenomen worden, zoodat bebouwen van het land onmogelijk wordt.

Maar — onze dapperen in Zuid-Afrika gaan voort met den strijd. Uit de Kaap seint men:

„Wij zijn er hier bijna nog erger aan toe dan bij het uitbreken van den oorlog. Noordelijk van Kimberley is al het land, dus Bechuana-land, geheel van het Zuiden afgesloten. De spoorweg is over groote stukken vernield en zeer grondig. De Boeren verstaan thans de kunst om den spoorweg zoo te vernielen, dat aan spoedig herstel niet te denken is. Kimberley ondergaat daardoor als het ware een tweede belegering. In het Noord-Westen van den Vrijstaat en het Westen van Transvaal kunnen de Engelschen dan ook zoo goed als niet vechten. Weinig zal het in Europa bekend zijn, dat de Engelschen daar overal terug moesten wijken . . . De Boeren zijn daar heer en meester, enz.” „Uit wanak,” gaat de schrijver voort, „verbannen de Engelschen alles . . . de noodkreet der mishandelden vindt bij de Kaapsche Boeren overal weerklank. De oorlog kan nog wel 2 jaar duren en men is van oordeel, dat het land toch nooit Engelsch zal worden. Zelfs vele Engelschen deelen deze meening. Een Engelsch officier vertelde den brievenafzender, dat in het vervloekte land slechts Boeren konden leven. Engelschen kunnen er nooit aarden. Hij verwachtte bovendien, dat toch steeds Boeren uit de Kaapkolonie Noordwaarts zouden komen, wien de haat tegen Engeland met de moedermelk is ingegoten en dus zal het land toch Hollandsch zijn. Wie de verhouding in Zuid-Afrika kent, zegt de brievenafzender, moet deze profetie toestemmen.”

Nu het zoo lang duurt, beginnen ook de Engelsche bladen te twifelen of de Wet wel gevangen zal worden. Wij zullen echter pas volkomen gerust zijn, als de Wet tusschen de Caledon en Oranje-rivier uit is, of deze stroomen wat gezakt zijn. Doch — volgens het laatste bericht is de Wet er reeds tusschen uit en op weg naar Reddersburg of Tabanahu, waar hij vrijer is. En toch ontken men zijn barbaarscheden! . . . Ook in Rustenburg komen de Engelschen veer zeer 'n 't nauw. Ze verloren daar ook een groot konvooi en vele mannen.

Over het conflict (?) van ons land met Portugal werd Dinsdag in onze Tweede Kamer dit licht verkregen: De interpellant van Blylandt (Apeldoorn), wijzende op de onverwachte berichten in de dagbladen over de intrekking van het exequator van Consul Pott te Lorenzo Marques door de Portugesche Regeering en over de wederzijdsche terugroeping der gezanten, achtte kennis van de juiste toedracht der zaak zeer gewenscht. De Minister van Buitenlandse Zaken, antwoordende, verklaarde zich te moeten bepaal n tot de mededeeling der toedracht tot nu toe bekend.

Op 19 November ontving de Minister uit Lissabon bericht over de intrekking van het exequator van den heer Pott als Consul van de Zuid-Afrikaansche Republiek te Lorenzo Marques en dat de Portugesche Regeering ook plan had zijn exequator als Nederlandsch Consul in te trekken, indien de Nederlandsche Regeering zulks niet deed naar aanleiding van de klachten tegen den heer Pott, berustende op het feit, dat reeds eenige maanden te voren de heer Pott was veroordeeld wegens het toelaten van goederen op Transvaals gebied. De Minister heeft onzen gezant te Lissabon opgedragen inlichtingen te vragen en toen bleek dat het bewust feit zich heeft voorgedaan. De Minister heeft toen onzen gezant te Lissabon opgedragen inlichtingen te vragen en het bleek dat het bewust feit zich heeft voorgedaan. De Minister heeft echter aan de Portugesche Regeering voorgesteld van het aan den heer Pott verleend buitenlandsch verlof gebruik te maken om de zaak te onderzoeken, en voor zich vroeg onze Regeering 3 maanden uitstel tot nader overweging.

Uit nadere toelichting van onzen gezant te Lissabon, meende de Minister te mogen opmaken dat de Portugesche Regeering deze voorloopige schikking goed vond. Daarna bleek echter, dat de Portugesche Regeering bleef aandringen op intrekking van het exequator onzerzijds. Zij van haar zijde kon niet langer wachten. Of dit het gevolg was van nieuwe klachten, kan de Minister thans niet beslissen. De Minister heeft toen den gezant gezegd, dat intrekking van het exequator thans niet in overeenstemming was met de vriendschappelijke betrekkingen tusschen Portugal en Nederland. Toch is intrekking geschied en daarna heeft de Minister onzen gezant Van Weede verzocht hier te komen om inlichtingen te geven. De Portugesche Regeering heeft insgelijks zoo gedaan en de heer Pott komt inmiddels ook hier.

Zie daar alles. De houding van Portugal wordt, natuurlijk door de Engelschen niet — algemeen afgekeurd. Mocht nu dit conflict naar de zaak der Republieken nog in goede richting aan 't rollen brengen!

NOORDTJL.

Dingsaansdag, 16 December.

Nu vele Zuid-Afrikaansche bannelingen en ook President Kruger dien nationalen biddag halsas niet in hun eigen land kunnen houden, wordt door sommigen voorgesteld: Zondag 16 December in geheel Nederland de noodden dier stamverwanten den Heere weder in den gebede op te dragen. De Kerkbode der Gereformeerde kerken te Rotterdam zond daartoe een opwekkend woordje rond.

Kerstgaven voor de arme Zondagscholen in den Zuidoosthoek van Friesland.

Met innigen dank ontvangen, van Mej. Wed. Westerveld Jacob van Lennepsstraat Amsterdam f 2,50, van Ds. Breukelaar te Bodegraven uit de catechizatiebus f 5, van A. F. A. te Groningen door hare vriendelijke bemoeiing verzameld f 4, van N. N. te Groningen voor kleeren een Muntbiljet van f 10, van Mej. E. Ruijsenaar Bax te Zevenbergen f 5, van C. Korpershoek te Vlaardingen van de Geref. Zondagschoolvereniging f 12. Van Mej. C. B. en eenige vrienden te den Haag een mand met nieuwe en gedragen kleederen, van J. Bijsterborgh te Schipluiden een doos met verschillende winkelartikelen voor kinderen, van H. A.

de Vos te Tiel een postpakketje met een paar kinderousen, van Ds. Breukelaar te Bodegraven een postpakket met kerstboekjes en trakaten van Filippus.

Duizendmaal dank geliefde gevers, het gaat zoo goed. Maar ach, dat men ons nog meer helpe. Er is veel nodig, zal men eenigszins in het gebrek en de ellende voorzien. Dus help ons, volk van Nederland. De Z. O. h. van Friesland is de wondeplek van ons Vaderland.

Uw eragende Broeder en Vriend,

J. WOUDA,

Corr. van Jachin.

Oranjevoudd, Heerenween, 10 Dec. 1900.

Scheurkalenders in de Kazerne

Van H. S. te Z. . . . . f 2,50.

Door G. Vetten, Dordrecht: uit dankbaarheid door eenige miliciens, bijeenverzamd in de kazerne . . . . . f 1,40.

Van D. A. van Steenis; Vrijhoeve-Capelle . . . . . f 1.

Uit Dordrecht, gelijk uit enkele garnizoens-plaatsen meer, ontvangen we telken jare een bijdrage waardoor men toont den arbeid van „Filippus” te waardeeren. De meeste comités en vaders van Militaire Tehuizen echter willen wel Kalenders ontvangen, hoe meer hoe liever; maar schijnen te meenen, dat ze niets voor „Filippus” behoeven te doen. En Burgers en Militairen zullen gaarne iets afzonderen om dezen belangrijken arbeid te steunen, zooals we, ook in circulaire, daar meermalen op gewezen hebben; het schijnt echter aan doovmansdeuren geklopt te zijn.

Van harte hopen we, dat dit mag ophouden; en het uitnemend voorbeeld van sommigen, waarvoor we hartelijk danken, met algemeen worde gevolgd.

E. KROPFELD.

Rijswijk, 9 Nov. 1900.

Buitenlandse Kerken.

China. Veel licht wordt over de Chinese kwestie nog niet ontstoken. Gelukkig, dat het niet op onzen weg ligt daarover te schrijven, want voor een gewoon mensch, die niet in de hoogere politiek ingewijd is, blijft er zoveel duisters, dat men zich geen juiste voorstelling vormen kan. Dit kunnen wij er wel van zeggen, dat wij met de Chinese evenals met de Zuid-Afrikaansche gruwelvoor oogen meer dan ooit die hoogere politiek verfoeien als een werk der duisternis.

Hoewel de mannen, die aan deze politiek doen, als de ex-Consul van Duitsland in China Brandt en in Engeland ex-Minister van Buitenlandse Zaken Salisbury en anderen, de oorzaak van de Chinese treubelen aan de Zending wijten, blijkt het meer en meer, dat die beschuldiging onrechtvaardig is.

Dr. Otte, zending-arts van de Gereformeerde kerk in N.-Amerika te Amoy schrijft, dat de haat der Chinezen niet tegen de zendingen maar tegen de vreemdelingen uitgaat en voor zoover de zendingen mishandeld en gedood worden, geldt hun dit als vreemdelingen. Hij deelt tot bewijs hiervoor mede, dat de Chinezen ergens een vreemdeling gevangen genomen hadden met het doel, om hem te dooden, maar toen zij ontdekten, dat hij een zending was, hem terstond loslieten.

Hij deelt mede, dat in Amoy alles rustig was en ook de Overheid alles gedaan heeft om den vrede te bewaren, maar dat de onlusten er begonnen, toen de Japanners matrozen en kanonnen aan wal gebracht hadden. Zij deden dit, omdat een huis afgebrand was, dat zij kort te voren tot een Boeddhisten-tempel ingericht hadden. Algemeen werd echter geloofd, dat de Japansche priesters zelf het huis in brand hadden gestoken. Daardoor zocht men dus aanleiding te vinden, om Amoy te bezetten, en alzo geheel de provincie Foehkien in hun bezit te verkrijgen, wat zij reeds lang begeerd hebben, want de Japanners hebben in vele plaatsen sedert geruimen tijd Shinto- en Boeddhisten-godsdienst oefeningen geopend en scholen voor het Engelsch opgericht. Vooral dit laatste is eigenaardig en bewijst, de overeenstemming tusschen Engeland en Japan. Voor de Engelsche Regeering schijnt alles geoorloofd. Gelijk zij in Zuid-Afrika de Kaffers tegen de Boeren wapent, zoo gebruikt zij de Japanners, om haar doel in China te bereiken, en dan durft Salisbury nog zeggen, dat de Zending de eerste oorzaak is van het Chinese bloedbad.

Over deze beschuldiging heeft de „Christian Herald”, het orgaan van de Amerikaansche Board, het oordeel van onderscheidene hooggeplaatste staatslieden, die in China verkeerd hebben, gevraagd. De antwoorden zijn alle daarin eenstemmig, dat de zendingen niet verantwoordelijk zijn voor het oproer, en de meerderheid der Chinezen zich tegen hen en hun werk niet verzet. Zij logenstraffen alles, wat aan de zendingen en hun werk ten laste gelegd wordt, ook het gezegd van Salisbury, dat eerst de Zending daarna de Consuls en dan de kanonneerboot de verantwoordelijkheid van deze gruwelen draagt. Op dit laatste heeft Harrison, ex-President van de Ver. Staten zeer scherp geantwoord: „Indien de gevolgtrekking van Lord Salisbury juist is, valt de schuld nog niet op de zendingen maar op de eerste Ministers.”

In de drie noordelijke provincies Chihli, Shansi en Shan-toeng en in het aangrenzende Mandschoerei, dat eigenlijk geen provincie van het groote Chinese Rijk is, omdat het eenige zelfstandigheid heeft, is de vervolging der vreemdelingen het hevigst. Volgens de opgave van den Amerikaanschen Consul Goodnow zijn daar 34 Engelsche en 22 Amerikaansche zendingen vermoord; wat van de 37 overigen geworden is, weet men nog niet.

Het getal Roomsche zendingen, dat omgebracht is, moet nog grooter zijn, hoewel daarvan nog geen opgave gedaan is. Dat het verlies der Roomsche Zending groeter is, komt eensteels daarvan, dat het getal Roomsche Zendingspriesters en Zendingzusters groeter is in Noord-China dan dat der Protestanten en anderdeels, omdat de bevolking hen meer dan de Protestanten haat, omdat zij zich meer met regerings-aangelegenheden bemoeien en medewerken

tot onderdrukking van het volk. Vooral wreekt zich de bevolking, omdat zij voor eenige jaren wegens den moord op twee priesters een groote geldboete moest betalen en twee prachtige z.g.n. verzoeningskerken moest later bouwen. Hoeveel Chinese Christenen gedood zijn is nog niet te zeggen; men zegt, dat het in duizenden loopt.

In de zuidelijke provincies bepaalt zich de vervolging nog tot het verwoesten van eenige Zendingstations. Tot hiertoe is gemeld, dat daar van de Londensche Zending 14, van de Amerikaansche 4 en van de Berlijnsche 3 stations vernield zijn. Het staat te vreezen, dat het hierbij niet gebleven is of blijven zal, omdat in den laatsten tijd verontwaardigde berichten ingekomen zijn uit de provincie Kwantoeng, waar de Deutsche Zendingsgenootschappen de meeste posten hebben.

Het verwondert ons natuurlijk niet, dat de Zending ook vijandschap heeft opgewekt, omdat de prediking van Christus, den gekruisigde, den Jood een ergenis en den Griek een dwaasheid is. Met het oog hierop heeft een zending gezegd, dat al bleek het, dat de Zending alleen de schuld droeg van alle troebelen in China, dit geen reden mag zijn, om den Zendingarbeid te staken.

Dit is juist gezegd. De vijandschap tegen het Evangelie mag er niet toe leiden, dat men zich uit eenig land terugtrekt. De zendingen zien slechts toe, dat zij zich onthouden van gemeenschap met den koopman en den veroveraar. Om van de Roomsche priesters te zwijgen, hebben wij hier vooral het oog op Engelsche zendingen, onder wie er zijn, die maar al te veel de veroveringspolitiek van Engeland bevordert hebben. Daarvan zijn vele voorbeelden; het is in Zuid-Afrika op al te droeve wijze in den laatsten tijd aan het licht gekomen. Maar ook de Amerikaansche en Deutsche zendingen hebben daarvoor te waken, omdat de booze annexatiegeest de regeringen van deze landen heeft aangegegrepen. Wanneer de zendingen zich buiten deze zaken houden en alleen arbeiden, om het Evangelie van Christus onder de Heidenen te brengen, dan is het hun een eere, als de vijandschap bij wijlen tegen hen ontwaakt, maar het is hun een schande, als dat het gevolg is van hun bemoeiingen met staatkunde of handel of wat dies meer zij. Wij hopen om de personen der zendingen maar vooral om de zaak der Zending, dat zij in China lijden als Christenen om Christus' wil en niet omdat zij zich met wereldsche zaken inlieten.

9 Nov. 1900.

SCHOLTEN.

De Senaine religieuse haalt het volgende aan uit de werken van Krantzschke, (den onlangs in zijne jarenlange krankzinnigheid gestorven Duitschen professor, die tot de Godtergendste uitspraken kwam), om te bewijzen, dat het Schriftwoord waar is: „Zich uitvegende voor wijzen, zijn zij dwaas geworden. . . .” „Heel mijn leven heb ik een man gezocht, die boven mij stond. Ik wil mij niet vergelijken met Wagner maar, alle kwestie van talent opzij latende, behoort ik tot een oneindig hoogere verstandsorde. Van alle Europeanen, die leven, of die ooit geleefd hebben, heeft niemand een zoo groote ziel als de mijne. Noch Plato, noch Voltaire, noch Goethe evenaren mij in vlucht van gedachten. Ik zou de Buddha van Europa hebben kunnen worden, een wedergekomen Buddha bijvoorbeeld. . . . Ik ben thans het toppunt van allen intellectuelen arbeid in Europa. . . .” Ten onzent ligt Douwes Dekkers levensgeschiedenis in deze woorden tot zijne vrouw: „Neeen Tine! Ik ben te groot; ik sta te hoog; ik kan immers meer en beter dan afhankelijk te blijven van zulk eene regeering!” Enz.

Tegenover het oordeel, dat onder de Chinese Christenen vele z.g. „Rijst-Christenen” of „Bro-d-Christenen” zijn, noemt men verscheidene gevallen van standvastigheid, die onder deze slachtoffers der laatste Chinese bloedbaden voorkomen. Zekere zwakke vrouw, die gemarteld werd, riep hare beulen toe: „Ik zal mij liever het hoofd laten afsnijden, dan Jezus Christus verloochenen!”

Op de sluitings-reunie van het Internationale Roomsche Congres te Parijs verklaarde de Jezuiet Gaudeau, dat er tegenwoordig 35.000 monniken en 125.000 nonnen in Frankrijk zijn. Deze onderwijzen meer dan twee miljoen kinderen en jongelieden, namelijk het derde deel van deze in geheel Frankrijk.

Op de Conferentie te Burslem collecteerde men voor het Engelsche XXste Eeuwfonds 40.000 gounjes (f 12.60). Bovendien beloofde een aanzeeze 27.000 gounjes. Een ander verhoogde zijne bijdrage van 700 tot 5000 gounjes.

†.

Gereformeed Traktaat-Genootschap „FILIPPUS”.

WERKEN TERWIJL HET DAG IS.

Joh. 9: 1-4.

Toen de Heere Jezus op zekeren tijd den tempel had verlaten, ging Hij voorbij een mensch, die van zijn geboorte af blind was geweest.

De discipelen aan een gevestigde volks-meening vasthoudende, deden nu de vraag, wie gezondigd had, die blinde man of zijne ouders; waarop de Heiland antwoordde: „Geen een van beiden; maar die man is zoo ongelukkig, opdat de werken Gods in hem zouden geopenbaard worden”. En onmiddellijk laat Hij er op volgen: „Ik moet werken de werken desgeenen, die Mij gezondend heeft, zoolang het dag is; de nacht komt, wanneer niemand werken kan”. Volgens onze geachte Kanteekenaars bedoelde Hij met den nacht: „den dood, na welken, gelijk niemand kan doen, hetgeen zijn beroep in dit leven aangaat, alzo zal Ik na mijnen dood dusdanige werken zelve op de aarde niet meer doen.”

Onmiddellijk voegde de Heere dan ook de daad bij het woord: Hij spooq op de aarde, maakte slijk uit dat speeksel, bestreek daar-

mee de oogen des blinden, beval hem zich in het badwater Siloam te wasschen, en gaf hem op wonderdadige wijze het gezicht weder.

Is de Heiland naar het woord van Petrus ons ten exempel gegeven, opdat wij ziele voetstappen zouden drukken; dan hebben ook wij te beseffen, dat de nacht komt, wanneer niemand werken kan, en wij misdieden moeten werken, zoolang het dag is, de werken desgeenen, die ons op aarde gesteld heeft om een bepaalde roeping te vervullen. Wij hebben ter harte te nemen, dat er maar als een schrede is tusschen ons en den dood, en derhalve de gelegenheid tot arbeiden ons zoo spoedig kan worden ontnomen.

Niemand kan zeggen, hoe lang zijn dag nog zal duren; weshalve wij met alle macht, d. i. met alle naarstigheid en toewijding te doen hebben, wat een hand zal vinden.

Wij hebben alzoó ijverig te zijn in datgene, wat God ons te doen heeft gegeven ter verwerving van ons dagelijksch brood; maar ook evenzer hebben wij te werken, zoolang het dag is, in de dingen van het koninkrijk Gods; en daarom ook te arbeiden aan de verspreiding van het dierbaar Woord des Heeren, en aan geschriften, die op dat Word zijn gegrond.

Nee, ook omtrent de Traktaatverspreiding mogen we niet onverschillig wezen; maar veelmeer ons bewust zijn, dat de Heere ook die kleine zaadkorreltjes gebruikt om vruchten voor het Godsrijk in te zamelen.

Is het niet een bange gedachte om, wanneer straks de nacht komt, te moeten zeggen: „Nooit in mijn leven heb ik een éénig traktaatje verspreid, en nooit één penning er voor uitgegeven.”

Is dat niet een onzettende gedachte? En toch vreezen we, dat er duizenden — ik zeg niet eens menschen in het algemeen — maar dat er duizenden belijders der waarheid sterfden, die willen ze eerlijk zijn, zulk eene bekentenis zullen moeten afleggen. Omdat men niet in die dingen leeft, meent men, dat men er ook niet in behoeft te leven; en vergeet intusschen, dat wij geroepen zijn om te zaaien aan alle wateren; en dat wij op elke geoorloofde manier hebben te getuigen van den eenigen Naam, die onder den hemel is gegeven.

Of de menschen die traktaatjes zullen aannemen of afwijzen; of zij ze zullen lezen of verscheuren, neen mag ons wel niet om het even zijn; maar mag uog minder ons er toe leiden om hoegaenamd niets te doen. Wij hebben slechts te zaaien; de oogst kunnen wij gerust aan den grooten Landman overlaten; zaaien in den morgenstond, om onze hand in den avond niet af te trekken. Wij hebben te werken, zoolang het dag is, want de nacht komt, wanneer niemand werken kan.

Wie dit dan ook wil betrachten in betrekking tot de Gereformeerde Traktaatverspreiding, die zende zijn bijdragen aan, of late als lid van „Filippus” zich inschrijven bij DEN HEER H. HOOFT Jz. TER ERMELO. E. KROPFELD.

Rijswijk, 5 October 1900.

DE 12de CENTRALE DIACONALE CONFERENTIE.

(Slot van nr. 48.)

Punt IX. Wat is er te doen om de Provinciale Vereenigen van Diaconaal hulpbetoon beter aan haar doel te doen beantwoorden. — Ermeloo.

en punt XV. (Is diaconale steun in bepaalde ziekten, als krankzinnigen, zenuwlijders, doofstommen enz. (geoorloofd)? — Enschede, worden saamgevoegd. Zeer wordt er op aangedrongen, dat men kome tot oprichting van Classicale of Provinciale kassen voor hulpbetoon op het gebied der barnhartigheid, doch altijd langs kerkelijken weg. Ds. E. Prinsen van Enschede wenscht een bond van Diaconen in het leven te roepen, die tot steun zijn van alle de verschillende takken van barnhartigheid. Zeerw. hoopt een meer afgerond voorstel D. V. op de eerstvolgende conferentie te brengen. Punt 10 wordt niet behandeld, terwijl van

Punt XI. Is het in strijd met het beginsel van het Diaconaat, als bij het betalen van een doctorsrekening de hulp van het Armbeestuur wordt ingeroepen? — Noordscharwoude, de conclusie is, dat niet zoo dadelijk naar het burgerlijk Armbeestuur moet worden gegaan, heft men zelf niet, welu men kloppe bij de genabuarde Diaconieën aan.

Punt XII. Behoort het betalen van schoolgeld voor onvermogene kinderen tot de taak der Diaconie? — Andijk.

Er wordt gezegd, dat dit punt meermalen besproken is, en immer op gewezen, dat het betalen van schoolgeld voor onvermogene kinderen wel degelijk op den weg der Diaconie ligt, en evenzoo wordt op de vraag van lerske:

Mag de Diaconie eener Gereformeerde kerk hare armen doen verzorgen in eene inrichting van het Burgerlijk Armbeestuur of hare armen uit die fondsen doen onderhouden, die vroeger jaren door erfjaring aan de armen dier burgerlijke gemeente worden vermaakt? —

een toestemmend antwoord gegeven, omdat genoemd Armbeestuur door erfjaringen in bezit is gekomen van een kapitaal juist voor dit doel bestemd, en bovendien na ingewonnen informatie blijkt, dat de persoonlijke vrijheid van de verzorgden niet aan banden wordt gelegd. Punt 13 wordt niet behandeld.

Punt XIV. 1. Hoe te handelen met eene kinderloze weduwe die een effect van pl. m. f 1000,— bezit, waaraan de rente niet toereikend is om in haar levensonderhoud te kunnen voorzien (zij heeft f 4,— per week noodig). Zij wil het effect aan de Diaconie afstaan, mits haar van dat geld een minimum van f 2,50 per week wordt verzekerd zoo lang zij leeft. Dit bedrag dient wekelijks aangewend te worden met f 1,50 uit de Diaconale kas, mag dit? En is zoo iemand als arm te beschouwen? — Baarn.

De Vergadering hoort de toelichting en adviseert der Diaconie van Baarn de ontbrekende f 1,50 uit de Diaconale kas aan te vullen. Angaande het tweede gedeelte

2. Is het geoorloofd, dat de Diaconie eene weduwe onderschijnt die een huis bevoont, belast

met een hypotheek, welke zij aflost met een wekelijksch bedrag, dat gelijk staat aan eene gewone huur om zoodoende eigenares van het huis te worden? — Baarn, ontradt de Vergadering Diaconalen steun te verleenen, en adviseert te trachten op andere wijze te helpen.

Punt XVI. De Conferentie gelieve het daarheen te leiden, dat er een orgaan ten dienste van de Diaconieën der Gereformeerde kerken in Nederland worde opgericht. — II t Comité der Provinciale Diaconale Conferentie in Noord-Holland,

en **Punt XVII.** Behooren de gelden bij Doop en Avondmaal ontleend als offer der dankbaarheid bestemd te worden ten behoeve der armen of ten voordele der kerk? — Middel, worden aangehouden tot eene volgende Conferentie: terwyl over

Punt XVIII. Is Art. 37 van de Kerken-ordening niet in strijd met Art. 30 van de Geloofsbelijdenis, daar waar het geldt, de verhouding van diakenen tot den Kerkeraad? — Zierikzee,

geen discussie wordt toegelaten, omdat deze vraag op deze Conferentie niet thuis behoort. **Punt XIX.** De Vergadering sprekende uit, of deze Centrale Diaconale Conferentie zal bestendigd blijven; zoo ja, wanneer zal zij weer bijeen komen? — Comité.

Unaniem wordt besloten, dat deze Conferentie zal bestendigd blijven. Verschiedene plaatsen van samenkomst worden genoemd, en bij meerderheid van stemmen wordt Amersfoort andermaal aangewezen, de tijd van samenkomst aan het Comité overlatend.

De Voorzitter, namens de Vergadering een woord van hartelijken dank aan Amersfoort's Diaconie en hare beide predikanten voor de gulle ontvangst toebrengeende, sluit deze Conferentie en Ds. H. Teerink gaat haar in gebed en dankzegging voor.

C. F. VON MEIJENFELDT,
Secretaris.

Amsterdam, October 1900.

Boekaankondiging.

Paulus en Filippi. Twintig Leerredenen uit de wordingsgeschiedenis van, en uit den Zendbrief aan de gemeente van Filippi, van P. A. E. Sillevs Smitt, bediener der Woorden bij de Geref. kerk te Rotterdam. Amsterdam, Boekhandel voorheen Hoveker en Wormser.

De eerste vier leerredenen handelen over teksten uit de Handelingen der Apostelen en stellen ons de wordingsgeschiedenis van de gemeente van Filippi in het licht. De volgende zes- tien ontleiden in geregelde orde den inhoud van Paulus' Brief aan die gemeente. Enkele stukken uit dien Brief zijn niet afzonderlijk behandeld, doch alleen — zoodat de Schrijver in het Voorwoord zegt, — wanneer zonder schade voor de eenheid het verband tusschen twee elkaar opvolgende leerredenen kon worden gelegd. Wie deze korte, met zorg bewerkte, in eenvoudige taal gestelde leerredenen leest, zal het kunnen begrijpen, dat vele vrienden, die ze hoorden uitspreken, het verlangen te kennen gaven, dat zij in druk mochten verschijnen. Ds. Sillevs Smitt, aan dezen wensch voldoende, hoopt tegelijk daarmede aan de behoefte van vacante kerken eenigermate tegemoet te komen. Moge de Heere dezen arbeid zegenen tot opbouw zijner gemeente in het allerheiligst geloof!

De Oorlog in Zuid-Afrika door L. Penning. Rotterdam, Daamen.

Het eerste deel, 25 afleveringen of 408 bladzijden groot, is compleet. Maar de oorlog duurt voort. Zoo is de in tekening op een tweede deel opengesteld, waarvan reeds enkele afleveringen verschenen zijn. Ook dit deel zal zijn weg vinden. De naam van den Schrijver staat er borg voor.

Mr. H. J. Koenen, Het Recht in den kring van het Gezin. Historisch-vergelijkende schets voor Juristen en Leeken. Rotterdam, Daamen 1900.

Dit boek van Mr. Koenen is eene rijke aanwinst voor de Christelijke wetenschap. De geachte Schrijver stelt zich daarin ten doel, om aan niet-juristen in groote trekken een indruk te geven van de wordingsgeschiedenis onzer maatschappelijke en rechtsinstellingen, en om aan juristen eene aanleiding te verschaffen tot bredere opvatting van hun vak, dan de tegenwoordig alles beheerschende examenstudie medebrengt. En dit doel heeft hij, naar mij voorkomt, in velerlei opzicht bereikt. Het is eene interessante studie, die over allerlei belangrijke vraagstukken, thans aan de orde van den dag, licht verspreidt. Mr. Koenen spreekt niet veel van algemeene beginselen en bezigt geen groote woorden, maar hij onderzoekt ernstig en nauwkeurig, wat Schrift en historie leeren over den patriarchalen grondslag onzer samenleving, de onderlijke macht, koop- en roofhuwelijk, moederrecht en groepenhuwelijk enz., en stelt de resultaten van zijn onderzoek tegenover die van de aanhangers der evolutieeler. Of in elk geval de juiste verklaring door Mr. Koenen gegeven is, is eene vraag, die natuurlijk niet ineens te beantwoorden is. Maar alwat hij zegt, is vrucht van ernstige studie, onderzocht bij het licht der H. Schrift, en daarom der kennismaking overwaard. Moge het hem gegeven worden, zijne studien in dezen geest voort te zetten. Hij doet er velen een grooten dienst mede.

Het Land van Kruger en Steyn door J. N. van Hesteren. Utrecht, Jac. C. van der Stal. Dit algemeen gunstig ontvangen werk wordt geregeld voortgezet. Iedere 14 dagen verschijnt eene aflevering tegen den geringen prijs van tien cent. Het geheel is compleet in 25 afleveringen, waarvan er thans reeds 16 verschenen zijn. Het nadert dus reeds zijne voltooiing.

Nosokomos, Tijdschrift van de Ned. Vereniging tot Bevordering der belangen van Verpleegsters en Verplegers. Hoofredacteur: Dr. A. Altrino. No. 1, 1 Nov. 1900. Amsterdam, F. van Rossum.

Dit tijdschrift stelt zich ten doel, om

verpleegsters en verplegers op de hoogte te houden van alwat op het gebied der verpleging van belang is en hun langs dezen weg die ontwikkeling te verschaffen, welke voor hun werkkring noodig is en bij hunne opleiding dikwerf tekort gekomen is. Het draagt geen politieke kleur en staat geen bepaalde sociale richting voor. Het heeft tot leuze de vrijheid van het woord voor een ieder, die belang stelt in het bestaan en het leven der verpleegsters en verplegers. De Redactie zal bestaan uit zulke personen, die zelve zich met de verpleging bezighouden. Dat is thans nog wel niet het geval. Maar eerlang hoopt de voorloopige Redactie haar taak geheel te kunnen overgeven aan hen, aan wie zij naar haar meening toebehoort, n.l. aan de verpleegsters en verplegers zelve. Aan belanghebbenden raden wij de kennismaking met dit nieuwe tijdschrift gaarne aan.

BAVINCK.

ADVERTENTIËN.

Door 's Heeren goedheid werden wij heden verblijd door de voorspoedige geboorte van eene dochter.

J. L. SCHOUTEN.
M. SCHOUTEN-JANS.

Pastorie, 7 Dec. 1900.
HAZERSWOUDE.

Voor de menigvuldige bewijzen van deelneming, ontvangen bij het overlijden onzer geliefde Echtgenoot, Moeder en Behuwdmoeder, betuigen wij bij dezen onzen hartelijken dank.

Uit aller naam,
J. BAVINCK.

KAMPEN,
13 Dec. 1900.

Tot onze diepe droefheid overleed hed-n ons kleinste zoonkje **JAN**, slechts 12 weken oud. De verbondsbelofte zij ons tot troost.
J. VALK Czn.
H. G. VALK — Bst.
KAMPEN,
10 Dec. 1900

Gevraagd een Zeilmakersknecht, Geref. godsdienst, bij J. AARTS te Blokzijl.

Er wordt zoo spoedig mogelijk gevraagd een **2de BAKKERSKNECHT** Ger. G., voorzien van goede getuigen. Fr. Br. A. STRATING, Zwartsluis.

UITGELOOT van de 4% geldrenting groot f 20,000 der Gereformeerde kerk te Dordrecht A **Aandeel Nr. 5.**

VEREENIGING: „Tot Chr. Liefdadigheid” te WAGENBORGEN.

Zullen we onze verpleegden, wier getal door de opening van het 4de huis alweer toegenomen is, op het a. s. **Kerstfeest** weder ontha'en. dan hebben we daar toe **veler hulp noodig.** Wie wil ons, evenals vorige jaren, die hulp verleenen? Elke gave in geld of natura zullen we zeer dankbaar aannemen.

W. K. H. MAGENDANS,
Directeur.
WAGENBORGEN, Nov. 1900.

Roode Spaansche Wijn uitmuntend van kwaliteit en smaak. Bijzonder geschikt om te gebruiken bij het **II. Avondmaal.** Prijs per anker f 3.4. Verkrijgbaar bij **A. R. A. HAGT, Wijnhandelaar te Klundert.**

Bij J. H. KOK te Kampen verscheen: **Het Karakter**

der Catechese

DOOR **P. Biesterveld**
Hoogl. aan de Theol. School.

Groot 8°. Prijs f 1,10.

Jongelings-Vereenigingen

EN **Zondagscholen**

die voornemens zijn met het a. s. **Kerstfeest** een **SCHEURKALENDER**

uit te deelen, vinden daartoe op voordeelige voorwaarden gelegenheid bij den Uitgever

ZALSMAN.

KAMPEN, Dec. 1900.

De Geïllustreerde Catalogus 1900-1901 der uitgaven van **A. H. ten Bokkel Huinink, Uitgever te Utrecht,** wordt op aanvraag gratis en franco gezonden. De inhoud is zeer geschikt om er een keuze uit te doen met het oog op de a. s. feesten. De conditiën zijn onovertreff'n billijk.

Bij ZALSMAN te Kampen is verschenen:

VIER- EN FEESTDAGEN ACHT LEERREDENEN

DOOR **J. J. Westerbeek van Eerten B.Jz.**
Pred. te Kampen.
Prijs f —,75.

VERSCHEENEN:

Als gij in uw huis zit.

MEDITATIËN voor het huislijk leven

DOOR **Dr. A. KUYPER.**
Tweede druk.

Ingenaald f 1,35. Gebonden f 1,75.
NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP **BOEKHANDEL** VOORHEEN
HÖVEKER & WORMSER.
Amsterdam—Pretoria.

Bij ZALSMAN te Kampen is verschenen:

FEESTSTOFFEN

DOOR **S. VAN VELZEN,**
in leven Hoogleraar aan de Theol. School.
TWEDE DRUK 289 BLA'Z. f 1,00
Deze beroemde bundel Feeststoffen kostte vroeger f 1,75. De tweede druk met zeer duidelijke letter, slechts **f1,00.** Alle Boekh. nemen bestellingen aan. Na ontvangst van postwissel f 1,— wordt het franco verzonden door den uitgever.

S. —. Statenbijbel. Franco.

Een Statenbijbel met 1000 platen! De prijs is feitelijk f 25, nu tijdelijk slechts 8 gulden en nog wel franco thuis. Uitsluitend na ontvangst van postwissel of per rembours. Voorwaar een alles overtreffend aanbod. Wij staan er voor in, dat deze Statenbijbel recht is, van JACOB en PIETER KUR. De kanteekeningen zoo volledig mogelijk. Flink formaat, zeer sterk gebonden. De verpakking is in een kist, waarvoor niets in rekening wordt gebracht.

LET WEL!

De 500 eerste bestellers geven wij er bij Cadeau een gratis abonnement [voor een jaar] op een der beste en mooiste Christelijke tijdschriften, met verhalen, gedichten, prijsraadsels en platen. De reeds verschenen afleveringen ontvangt men direct. De overige terstond na verschijning franco per post door den uitgever. Statenbijbel en tijdschrift, aanbevolen als om strijd door de Gereformeerde pers.

Nog nooit is het ons gelukt om zoo'n mooi aanbod te doen. Eerlijk gezegd, wij staan er zelf over verwonderd. Ong-twijfeld, als men de kist ontvangt met Statenbijbel en tijdschrift, slaat ge zeer zeker de handen in elkaar, en zegt: »Een wonder boven wonder». Nu niet gewacht lezers of lezeres, maar bestel direct. Indien men het niet aandurf . . . . . welnu niet dubbel naar genoe-gen, volgaarne terug. Let op het eenige adres:

C. de BOER Sz.,
Uitgever te Sneek.

Bij ZALSMAN te Kampen is verschenen:

FEESTSTOFFEN

DOOR **J. BAVINCK**
Predikant der Geref. kerk te Kampen.
Negen Leerredenen.
107 bladz. 90 ct.
Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Bij J. H. DUNK te Rotterdam verscheen:

De kracht en de vrucht des Woords

Bevestigings- en Intrepreek door **H. H. VEDER**

EN **H. C. van den BRINK**

Pred. Geref. kerk van Rotterdam.
40 bladz. groot 8o. 30 cents.
Alsmode:

P. A. E. SILLEVIS SMITT
»Hunne teekenen tot teekenen gesteld.«
Rede bij den bidstond voor Zuid-Afrika. Ten voordele van het »Afrik. Tehuis« te Amst. 20 cent.

DE OORLOG IN ZUID-AFRIKA. De Strijd tusschen Engeland en de verbonden Republieken Transvaal en Orange-Vrijstaat, in zijn verloop geschilderd door **L. PENNING.** Deel I; Prijs f 2.50; in stempelband f 3.25. Ruim 400 pagina's, royaal formaat, Rijk geïllustreerd.

Een Kunstenaarsleven.

Johan Sebastiaan Bach. Uit het Duitsch van **AKMIN STEIN.** Ruim 300 pagina's. Prijs f 1.50; in stempelband f 1.90.

Zijns Broeders Hoeder van **CH. M. SHELDON.**

Schrijver van: »In zijne voetstappen» of »Wat zou Jezus doen?» Vertaald door **W. VAN NES.** Prijs f 1.50; gebonden f 1.90. Ruim 300 bladzijden.

UIT DE DAGEN VAN HET REVEIL.

DOOR **W. VAN OOSTERWIJK BRUYN.** Circa 400 pagina's. Prijs f 1.50; geb. f 1.90.

Onder de Palmen.

Opstellen en Brieven over **EGYPTE** DOOR **A. DE VLEGER.** Prijs f 0.90.

Het Leven van C. H. Spurgeon.

Uit zijn Dagboek, Brieven en andere door hem nagelaten bescheiden saam-gesteld door zijn Weduwe; vertaald door **ELISABETH FREYSTADT.** Deel I en II. Meer dan 600 bladzijden, royaal formaat. Prijs per deel (bij in tekening) f 1.50; de eerste twee deelen in een stevige saamgebonden f 3.75. In 1901 verschijnen de andere twee deelen.

4 ct. 4 ct.

Bij ZALSMAN te Kampen verscheen:

EENIGE KORTE VRAGEN

VOOR DE kleine kinderen DOOR **JACOBUS BORSTIUS** IN LESSEN VERDEELD, DIE MET OPSCHRIFTEN ZIJN VOORZIEN

DOOR **O. C. DOORBOS.**

Deze uitgave, op goed papier met duidelijke letter gedrukt, kost **niet meer dan 4 cent.** Een ex. ter kennismaking wordt op verzoek terstond franco toegezonden.

4 ct. 4 ct.

VERSCHEENEN: **PAULUS en FILLIPPI.**

TWINTIG LEERREDENEN uit de wordingsgeschiedenis van en uit den Zendbrief aan de gemeente van Filippi,

van **P. A. E. SILLEVIS SMITT,**

Bediener der Woorden bij de Gereformeerde Kerk te Rotterdam.

Prijs f 2,20 ; gebonden f 3,50.

Het doel van dit boek is tweeledig. Om degenen die verhinderd zijn des Zondags op te gaan, leeturen te verschaffen en om vacante kerken een bundel predikaten aan te bieden, die zich bij uitnemendheid leenen ter voorlezing aan de gemeente.

Deze bundel, 27 vel groot, is ook verkrijgbaar in wekelijksche afleveringen van 1 vel dikte, à 10 cent per aflevering

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP **BOEKHANDEL** VOORHEEN

HÖVEKER & WORMSER.
Amsterdam.
Pretoria.

Aanbevolen ter gedachtenis en als eene herinnering aan de Geschiedenis der Afscheiding: **Gezelle Meerburg, Leerredenen f 1,50, en de Arglistigheid van het menscheelijk hart, f 0,25.** Te zamen voor f 1,50.

W. J. van NAS.
RHENEN.

Bij den uitgever A. GEZELLE MEERBURG te Heusden verschijnt elke maand:

Wat zegt de Schrift?

Mandblad tot bevordering van het rechte lezen en uitleggen van Gods Woord, onder redactie van Prof. L. LINDEBOOM, Hoogleraar a/d Theol. School te Kampen.

Elk No. bevat 16 bladz. van 2 kolommen, in royaal 8o formaat, en is voorzien van een omslag. Bij No. 12 wordt gratis een stevige omslag met register toegezonden.

Reeds 11 No's. zijn verschenen. De prijs is slechts f 1,50 per jaar, franco per post. Men kan in tekening zenden rechtstreeks aan den uitgever, en ook door een soliedien boekhandelaar.

Voor de regeling der opgave van den 2en Jaargang wordt spoedige opgave van nieuwe in teekenaren verzocht.

Ook worden soliede Colporteurs gevraagd, tegen behoorlijke vergoeding. Zich te adresseeren aan den Uitgever te Heusden.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen: Voor de Vereeuiging:

Aan Contributiën:

Door den heer O. A. Brouwer te Dok-kum f 123,10, door den heer G. Feringa te Baanbrugge f 116,50, door den heer K. Dingemans Az. te Grijskerke f 80,50, door den heer A. B. Jonker te Rodeschool f 15, door den heer A. Vree te Weesp f 44,50, door Ds. A. H. Nieboer te Sleen-wijk f 1,50, door den heer Joh. de Jongh te Haarlem f 250, door den heer Jn. Plas Jzn te Pumerend f 1, door den heer H. Bouman te Sappemeer f 14, door Ds. M. F. Visser te Oostkapelle f 21, door den heer H. H. Tuijthof te Bolsward f 30,50, door den heer Joh. Krap te 's Hage (le storing) f 551,40 1/2, door den heer A. Eijnd-vandraat te Harderwijk (uit Ermelo en Harderwijk) f 113, door Ds. J. A. de Vries te Eijnaart f 40,50, uit Heiningen f 4,50, uit Willemstad f 27,50, samen f 72,50; door Ds. W. Fokkens te Stadskraal f 16,50, door een heer Abr. Maas te Vrouwepolder f 14, door Ds. N. Woltinga te Ten Post f 13, door den heer J. M. Abbink te De-demsvaart f 10.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit:)

Van de Geref. kerk te Bozum f 6, van idem te Herg f 28,77 1/2, van idem te Jut-rijp e. a. f 4,39, van idem te Koumdum f 10,36 1/2, van idem te Oud-ga f 5,42, van idem te Oude Mirdum f 4, van idem te Scharnegoutum f 16,54, van idem te Sloten f 0,74 1/2, van idem te Stavoren f 2,52 1/2, van idem te Warns f 3,70, van idem te Workum f 18,09, van idem te Woudsend f 4,73, van idem te Wijkkel f 2,90, van idem te IJlst f 11,53, van idem te Hinde-loopen f 3,30, van idem te Alblasserdam f 22,65, van idem te Bolnes f 7,15 1/2, van idem te Brussel f 23,50, van idem te Hei-nenoord f 7,66, van idem te Molenaarsgraaf e. a. f 4,09, van idem te Nieuw-Lekkerland (1/2 coll.) f 8,74, van idem te Ridderkerk f 4, van idem te Strijen f 9,34, van idem te Westmaas f 6, van idem te Antwerpen f 6, van idem te Geesteren e. a. f 15,21, van idem te Oosterbeek f 13,69, van idem te Leerdam A f 7,67 1/2, van idem te Wilnis (1/2 coll. f 2 (1899), van idem te Wilnis f 1,65 1/2, van idem te Breukelen f 6,34 1/2, van idem te Maarsse en 0,50 1/2, van idem f 0,55, van idem te Mijdrecht (2e coll.) f 6,66, van idem te Baambrugge f 7,39 1/2, van idem te Nichtevecht f 3,73, van idem te Loenen f 3,75, van idem te Vreeland f 3,26, van idem te Koekengen f 4,82 1/2, van idem te Kameik f 2,92 1/2, van idem te Vinkeveen f 4,01 1/2, van idem te Tien-hoven f 4,51 1/2, van idem te 's-Graven-hage B f 48,59 1/2, van idem te Klundert f 50,80, van idem te Eijnaart f 16,13, van idem te Dinteloord f 11,67 1/2, van idem te Willemstad f 11,49 1/2, van idem te Raams-donk f 6,50, van idem te Zevenbergen f 5,78, van idem te Moerdijk f 2,03, van idem te Rijswijk f 6,03 1/2, van idem te St. Jacobi Parochie f 9,20, van idem te Reeu-wijk e. a. (1/2 coll.) f 1,05, van idem te Moordrecht f 2,75, van idem te Berg-Ambacht f 1,98, van idem te Schoonhoven A f 4,42, van idem te Schoonhoven B f 6,18, van idem te Zevenhuizen f 1,01, van idem te Gouda A f 3,62, van idem te Gouda B f 4,52, van idem te Lekkerkerk f 0,50, van idem te Krimpen a/d Lek f 1,81, van idem te Nieuwerkerk a/d. IJ. f 2,08, van idem te Haastrecht f 1,85, van idem te Oude-water f 4,82.

Aan Schenkingen: Door den heer K. Dingemans Az. te Grijskerke, van N. N. f 5 en van N. N. f 5, samen f 10

Voor de Medische Faculteit: Door den heer O. A. Brouwer te Dok-kum f 1, door Ds. J. A. de Vries te Eijnaart f 1.

Voor het Studiefonds: Collecte van de Geref. kerk te Wester-voort f 3,50, door mej. H. Houtman te Hilversum, van de Halvestuiversver. f 32,50.

Voor de Bibliotheek: Van den schrijver: Stellingen door T. A. Diepenhorst.

Van den schrijver: Amsterdams Geschie-den in 1601 door Dr. Joh. C. Breen (overdruk uit het Amst. Jaarboekje voor 1901).

Van het Centraal Bureau voor de statistiek: Jaarcijfers over 1899 (Binnenland). S. J. SEEFAT,
Hilversum. Penningmeester,